

УДК 326.612.3

DOI <https://doi.org/10.24195/sk1561-1264/2021-2-11>**Козобродова Діна Михайлівна**кандидат філософських наук,
психолог

КЦ «Альфалогія»

вул. Фонтанська дорога, 19, Одеса, Україна

ORCID: 0000-0001-8882-2364

АНТРОПОЛОГІЧНИЙ ХАРАКТЕР СОЦІАЛЬНОЇ РЕАЛЬНОСТІ В АСПЕКТІ ПСИХОМІРНОСТІ

Актуальність дослідження соціальної реальності сьогодні не викликає сумнівів, оскільки це поняття входить до більш дискусійних понять у галузі соціальної філософії та соціології. Визначення його сенсу впливає на предмет, об'єкт та методи дослідження у названих дисциплінах, які є мультидисциплінарними саме завдяки тому, що мають певну кількість різних підходів щодо інтерпретації і розуміння природи соціальної реальності. Мета статті полягає в розкритті теоретико-методологічних основ концепції психомірності соціальної реальності, яка представляє новий антропологічний підхід до її вивчення, заснований на психосинергетиці.

Проблема дослідження пов'язана з «якісною соціологією», ідеї якої були запропоновані М. Вебером, а доповнені і розвинені з позицій феноменологічного підходу А. Шюцем. Останній у своїх дослідженнях з феноменології соціології показав, як будується внутрішня робота свідомості по конституюванню і осмисленню соціальної реальності, яка оточує людину. Згідно із феноменологічною редукацією необхідно звільнитися від загальноприйнятих науковим розумом понять, конструкцій тощо, щоб повернутися до витоків внутрішньої роботи свідомості, яка проявляється в ситуаціях повсякденної дійсності. Концепція психомірності соціальної реальності, яка пропонується нами, узгоджується з цією фундаментальною установкою, оскільки вона також відштовхується від аналізу внутрішньо психічного середовища / системи особистості в конструюванні соціальної реальності, демонструючи тим самим властиву їй психомірність. Для аналізу конструктивної роботи свідомості А. Шюц пропонує процедуру типізації, яка дозволяє сприймати соціальні взаємодії на основі вже наявного предзнання і попереднього досвіду, включаючи і мовний досвід. У концепції психомірності соціальної реальності за основу береться концепт "brain-psyche-mind/consciousness" / мозок-психіка-розум/свідомість" і його складники, які утворюють нову нелінійну макроцілісність (єдність в період життя людини), що діє як відкрите нелінійне середовище / система на основі принципу самоорганізації. В статті застосований психосинергетичний підхід до дослідження соціальної реальності, який дозволив виділити психомірність соціальної реальності як основну її рису, що демонструє її антропологічний характер.

Результати дослідження. Концепція психомірності у соціально-філософській думці відкриває нові можливості для аналізу конструювання та функціонування соціальної реальності. Оскільки ця концепція за своїм охопленням і масштабом дозволяє значно розширити коло феноменів психічного життя людини, представляючи його як зміну різних динамічних станів, що реалізуються на різних рівнях психічного і соціального (в тому числі на інформаційно-ментально-духовно-емоційному рівні), в порівнянні з «якісною соціологією» (теорії М. Вебера, А. Шюца), яка зосереджує увагу дослідника тільки на роботі свідомості, не враховуючи інших сфер психічного. Тоді як психіка в аспекті особистісного цілого / цілісності містить безліч структур-атракторів, що виражають рухливі особистісні цінності, переваги, спрямованості, «пам'ять станів» тощо, які навіть можуть не фіксуватися свідомістю в результаті соціальних стосунків людей, але за певних умов стають такими, що активно впливають. Поза тим вона має антропологічну спрямованість, що стає особливо актуальним в сьогоденнішньому все більш роботизованому і «нелюдиновимірному» «цифро-соціумі». У зв'язку з цим концепція психомірності соціальної реальності дозволяє не тільки ставити теоретичні проблеми, що стосуються соціального життя

людини, але їй вирішувати практичні, спираючись на відповідні психосинергетичні методи і методики.

Ключові слова: М. Вебер, А. Шюц, соціальна реальність, конструювання соціальної реальності, психомірність соціальної реальності, людиновимірність, концепт “*brain-psyche (mind / consciousness ...)*”.

Вступ. Ця стаття присвячена дослідженню антропологічного характеру соціальної реальності. В ній, на підставі звернення до ідей А. Шюца, засновника феноменологічного напрямку в соціології, що стояв поряд з М. Вебером у витоків розвитку суб’єктивного підходу до соціальної реальності, вивчається проблема її антропологічних (психомірних) підстав. Позиція А. Шюца полягала в дослідженні соціальної реальності як усвідомленої реальності, яка конституюється і осмислюється в процесі повсякденних комунікацій різного характеру, від «Ти-відносин», або відносин «віч-на-віч» до відносин «між сучасниками», а також інших складних видів соціальної комунікації на рівні соціальних інститутів і структур. У цьому сенсі значення ідей А. Шюца для соціальної філософії досить велике, оскільки його феноменологічна концепція передбачає звернення уваги до тих аспектів психічного життя людини, які раніше не потрапляли в поле уваги дослідників. У зв’язку з цим вона може розглядатися як така, що передує психосинергетичному підходу, в якому передбачається нове бачення і розуміння функціонування психіки і її складників з точки зору їх участі в конструюванні і функціонуванні соціальної реальності як на рівні внутрішньо психічного світу, так і в його зовнішніх проявах. Тому в статті розглядаються також теоретико-методологічні засади концепції психомірності соціальної реальності. Вони представлені в психосинергетиці як постнекласичному філософському напрямку, що вивчає різні психомірні середовища / системи, які проявляють властивості нелінійності, дисипативності і хаотизації, а також поведінку цих середовищ / систем.

Мета і завдання статті полягає в розкритті теоретико-методологічних основ концепції психомірності соціальної реальності, яка представляє новий антропологічний підхід до її вивчення, заснований на психосинергетиці.

Результати. Звертаючись до ідей М. Вебера про конструювання в соціальній філософії, необхідно відзначити, що справжнім продовжувачем цих ідей щодо суб’єктивного конструювання «соціальної реальності», але вже з позицій феноменології став А. Шюц (A. Schutz). На його думку, тільки феноменологія як «філософія людини, що живе в своєму життєвому світі» здатна дати пояснення «активності свідомості, всередині якої конституюється цей життєвий світ» [11, с. 182]. Дійсно, спираючись на поняття «життєвий світ», яке виражає для всіх людей один і єдиний світ повсякденності, А. Шюц показує, що виключно в феноменологічному підході стає можливим виведення всіх «соціальних феноменів» з діяльності свідомості. Іншими словами, всіх видів соціальних відносин: починаючи з простих – відносин типу «Я-Ти», відносин в різних соціальних групах, і закінчуючи усім розмаїттям і багатомірністю відносин в суспільстві як в цілому, з діючими в ньому соціальними структурами, соціальними інститутами і організаціями тощо. Це відбувається через те, що «життєвим світом» охоплюється «наш соціальний світ в його історичній актуальності, і всі інші соціальні світи, знання про які дає нам історія» [11, с. 183].

Завдяки феноменологічній редукції, або епохе, яка відкриває нам діяльність нашої свідомості, ми здатні конституювати всю соціальну реальність, що оточує нас: «в цьому епохе охоплюється чисте життя свідомості, в якій і через яку весь об’єктивний світ існує для мене через те, що я переживаю його в досвіді, сприймаю його, пам’ятаю його і тощо. Разом з тим в цьому епохе я утримуюся від віри в існування цього світу і направляю свій погляд виключно на моє усвідомлення цього світу» [11, с. 183].

Дійсно, феноменології вдалося відкрити шлях до дослідження діяльності людської свідомості, що робить її значним філософським методом, який допомагає розкривати мотиви і наміри людини, її переживання, мислення в аспекті і крізь призму свідомості, тобто свідому психічну діяльність. І це ключовий пункт для «розуміючої соціології», або «якісної соціології», оскільки вона в своїх підставах спирається на дослідження первісної роботи свідомості в осмисленні і конституювання соціальної реальності в ситуаціях повсякденних соціальних комунікацій та дій.

«Спостережуване соціальним дослідником поле, іменоване соціальною реальністю, має специфічне значення і структуру для індивідів, що живуть, діють і мислять. Послідовно тлумачачи соціальну реальність на рівні буденної свідомості, вони ніби заздалегідь обирають і пояснюють свій світ, який потім сприймають як реальність повсякденного життя. Саме об'єкти мислення детермінують поведінку шляхом її мотивації. Моделі об'єктів мислення, створювані дослідником, які намагаються досягнути соціальну реальність, повинні ґрунтуватися на об'єктах мислення, створюваних в буденній свідомості людей, що живуть повсякденним життям в своєму соціумі. Таким чином, конструкції соціальних наук є, так би мовити, конструкціями «другого рівня», тобто конструкціями конструкцій, створюваних акторами соціальної сцени» [14, р. 59].

Отже, в своїй основі соціальні науки і всі поняття, що в них виявляються, спираються в рамках феноменологічного підходу саме на цю конструктивну роботу свідомості людини. Дослідження цієї «внутрішньої» роботи так важливо для соціальної філософії і теорії, оскільки будь-які об'єктивації в них, створювані дослідниками, приймаються як «зовнішні» по відношенню до індивіда. Цей висновок є також значущим для нашої концепції психомірності, оскільки виражає один з її складників, а саме свідомість. «Психомірність», однак, трактується ширше, оскільки в ній фіксується властивість будь-якого складного відкритого нелінійного середовища / системи синергетичного порядку, яке самоорганізується і виникає в результаті діяльності психіки. Тобто в ньому психіка стає системоутворюючим, керуючим параметром за певних умов.

Важливою особливістю концепції А. Шюца є також пояснення психічної (свідомої) діяльності як типової, тобто він використовує процедури «типізації» для побудови соціальної реальності. «Особисте життя демонструє певну типовість. Кожен є типовим, по-перше, як людина (наприклад, загальна типовість людського тіла є передумовою будь-якої емпатії), по-друге, як особливий індивідуальний характер. Асоціації і апперцепції лежать в основі типізації усіх психологічних актів. Ця типовість визначає мої очікування майбутньої поведінки – як моєї власної, так і моїх ближніх ...» [10, с. 27]. Ця типізація передусь, на його думку, будь-яким науковим інтерпретаціям соціальних мотивів, дій і вчинків людини. Тому він пропонує розгляд різних способів побудови типізації та різних конструктів, які визначає як «донаукові» [10, с. 115]. Ці типізації утворюються у всіх ситуаціях мого безпосереднього, а також опосередкованого соціального досвіду. «Типізаціям відводиться ряд ключових функцій: вони «економлять нам сили», надаючи в наше розпорядження готові схеми інтерпретації, моделі поведінки і тощо; вони ж пред'являють до нас ряд вимог, породжують цілком певні очікування («справжній чоловік» повів би себе так-то, від «футбольного вболівальника» чекають того-то). Чим більше стандартизовані схеми типізацій, тим більш стійка соціальна система і тим більше шансів на успіх конкретної соціальної взаємодії...» [7].

Таким чином, А. Шюц вказує, що типізації в ситуації безпосереднього спілкування є чимось попередньо встановленим, тобто заснованим на вже наявному знанні або досвіді: «у ситуації віч-на-віч я переживаю мого супутника безпосередньо. Але коли я зустрічаюся з ним, я привношу в кожен конкретну ситуацію комплекс предконституційованого знання, що включає мережу типізації людських індивідів взагалі, типових людських мотивацій, цілей і зразків дії. Воно включає також знання експресивних інтерпретативних схем, об'єктивних знакових систем і, зокрема, національної мови. Крім такого загального знання, у мене є також більш специфічна інформація про особливі види і групи людей, про їх мотивації і дії» [10, с. 124–125].

Необхідно також відзначити, що він в тлумаченні процесу конструювання «соціальної реальності» спирається деяким чином і на психологію. Зокрема, у своїй роботі «Про множинні реальності» (1945) (Schutz, 1945) посилається на У. Джеймса і його роботу «Принципи психології» [12]. У ній для нього видаються важливими роздуми У. Джеймса з приводу «почуття реальності»: «реальність, говорить він (У. Джеймс – коментар Д.К.), означає всього лише зв'язок з нашим емоційним і діяльним життям. За походженням реальність

суб'єктивна; реально все те, що викликає і збуджує наш інтерес. Коли ми називаємо ту чи іншу річ реальною, це означає, що вона певним чином пов'язана з нами. «Коротше кажучи, слово «реальний» є окрайка». Нам властивий елементарний імпульсивний порив до негайного підтвердження реальності всього сприйманого, поки цьому ніщо не суперечить. Однак є кілька – і, ймовірно, нескінченно багато – різних порядків реальностей, кожна з яких володіє своїм особливим і відокремленим стилем існування. Джеймс називає їх «підсвітами» і наводить як приклад світ чуттєвих, або фізичних речей (як верховну реальність), світ науки, світ ідеальних відносин, світ «ідолів племені», всілякі надприродні світи міфології і релігії, різноманітні світи індивідуальних думок, світи абсолютного божевілля і екстравагантності. Звичайний розум сприймає всі ці «підсвіти» більш-менш відособлено одне від одного і, маючи справу з одним з них, забуває на деякий час про його зв'язки з усіма іншими» [11, с. 401].

Це розуміння виявляється надзвичайно близькими до нашого розуміння психіки як «гіперсистеми синергетичного порядку», тобто «специфічно надскладного явища, поведінка якого може бути нелінійною, в тому числі висловлювати нелінійний синтез нелінійних систем / середовищ в аспекті моделі «ціле в цілому», або «ціле-в-цілому» [4, с. 22]. Це означає, що психіка людини може бути виражена сукупністю структур і фазових станів різних видів, і цілісність психіки розкривається через безліч різноманітних вимірів (інформаційних, смислових, емоційних, енергетичних і тощо), що робить можливим співіснування різних рівнів реальностей, як це зазначено у У. Джеймса і А. Шюца.

Крім того, А. Шюц також вживає термін «філософський» і «психологічний» як синоніми, коли говорить про конструювання реальності: «філософський, або психологічний аналіз конституювання наших переживань може заднім числом, ретроспективно, описувати, як елементи цього світу впливають на наші почуття, як ми неточним і неясним чином пасивно їх сприймаємо, як завдяки активній апперцепції наш розум виокремлює з поля сприйняття ті чи інші риси, схоплюючи їх як відмежовані речі, що чітко виділяються на більш-менш артикульованому фоні, або горизонті» [11, с. 403].

Але важливий і інший аспект, який він виділяє і який знайшов підтвердження і подальший розвиток в психосинергетиці – «спонтанність» внутрішнього життя людини, яка проявляється в її «діях». «Він (А. Шюц – коментар Д.К.) вибудовує дерево концептів, починаючи з фіксації найпростішого сприйняття, що має значення тільки для людини і є основою її переживання. Далі – «суб'єктивно значущі переживання, які виходять від нашої спонтанного життя, ми будемо називати поведінкою» або «діянням». Останнє може бути «зовнішнім або прихованим. Перше ми будемо називати просто робленням, друге – просто мисленням», до того ж, що «термін «поведінка», в прийнятому тут сенсі, не припускає, однак, ніякого співвіднесення з наміром». Введення такої біологічно нормативної поведінки потрібно для того, щоб далі ввести усвідомлену поведінку, що «замишляє завчасно», яке називається «дією». Ця «дія» може мати місце тільки у свідомості, як «передбачення» або «проект», а може бути реалізовано і стати «виконанням». Будь-яку тілесну дію А. Шюц називає «роботою», і цим терміном завершує побудову дерева концептів, що означають «соціальну реальність» [9, с. 78].

Провівши цей скрупульозний аналіз діяльності свідомості з побудови соціальної реальності, А. Шюц, по суті, намагається виділити різні форми усвідомленості людиною результатів своєї спонтанної внутрішньої психічної діяльності: переходячи від самих неусвідомлюваних, які він називає «сутнісно актуальні переживання», тобто такі, які не можуть бути схоплені рефлексивною діяльністю свідомості, до найбільш усвідомлюваних, які «відповідають» за наші дії у зовнішньому світі.

Дійсно, в психосинергетиці підкреслюється, що психіка як відкрите нелінійне середовище / система, що самоорганізується, є «сукупністю і / або різноманітністю форм проявів фазових станів різних видів самоорганізованих сутностей, процесів і структур, видів матерії» [1, с. 67]. У зв'язку з цим в ній вибудовується більш складна модель внутрішнього психічного життя індивіда, яка може бути описана за допомогою концепту «мозок-психіка-(розум / свідомість ...)» /

“brain-psyche-(mind / consciousness ...)”, який передбачає новий нелінійний рівень цілісності (ціле-в-цілому) і спирається на теорію самоорганізації.

Вперше введення цього концепту було запропоновано в роботах І.В. Єршової-Бабенко «Гіпертеорія “brain-psyche-(mind / consciousness...)” – постнекласичне спільне вирішення проблеми і методологія дослідження психомірності» [2, 2019a] і «Цілісність і вихідна «гибридность» гіперсистеми “brain-psyche-(mind / consciousness...)”. Методологія дослідження» [3, 2019b]. У них йдеться про те, що даний концепт може бути інструментом для вирішення проблем психіки, мозку і свідомості, а також їхньої поведінки з єдиних позицій, оскільки кожен з цих складників є психомірним середовищем / системою синергетичного порядку, яка активізується в точці «втрати стійкості» і в її околицях [2, с. 48]. В результаті цього виникають насамперед внутрішньо психічні (внутрішньо особистісні) інформаційні, ціннісні, духовні події / процеси / фактори, а також впливи / ефекти / збурення, які сприяють формуванню нових структур, або зависанню психіки в стані «плато», або її руйнуванню тією чи іншою мірою. Спрямованість змін виникає як вибір психомірного середовища тієї чи іншої флуктуації, яка відповідає в цей момент його внутрішньому параметру, тобто вибору, а не підпорядкуванню.

Крім того, відмінною рисою концепту “brain-psyche-(mind / consciousness...)” є його гібридність, тобто з’єднання різнорідних за своїм походженням складників. «Іншими словами: у нас є творіння природи, «матеріальний об’єкт» – мозок людини, роботу якого ми до кінця не розуміємо і відповідно, відтворити в початковому вигляді поки не можемо. Цей «витвір природи» створює своє творіння, «ідеальний об’єкт» – психіку, свідомість, розум людини, роботу якого ми теж до кінця не розуміємо» [3, с. 56].

Таким чином, за допомогою психосинергетики наука певною мірою сьогодні готова змінити свої позиції в бік нової концептуальної моделі цілісності «ціле-в-цілому», яка висловлює цілісність (єдність) людини і її поведінки, і також цілісність і її поведінку, яку вона використовує в процесі життя – цілісність функціонування мозку і психіки з усіма їх складниками [6]. До основних характеристик поведінки цього концепту належать також нелінійність, нерівноважність, хаотизація, дисипативність, самоорганізація і «цілісно-цілісність» [6].

Виходячи з цього, психіка в психосинергетиці визначається як специфічна реальність, в тому числі нелінійна цілісність, що демонструє динаміку, яка виражається рухомою «сукупністю дисипативних станів, що нелінійно проявляються і приховуються (в залежності від масштабу) та належать до системи психічної реальності і гіперсистеми психіки загалом. Стани, які реалізуються в різних вимірах і формах, рівнях і масштабах ... можуть бути станами «плато», станами «режими з загостренням» (за Самарським, Курдюмовим), станами фазового переходу нового типу (за Пригожиним), станом «кротячих нір» (за Хокінгом)» [1, с. 117]. У психосинергетиці відбувається вихід за межі моделі «частина-ціле», тобто не просто описується робота окремої частини психіки – свідомості, нехай навіть на досить тонкому і глибокому рівні, але в ній йдеться про цілісність кожного феномена і цілісне охоплення всієї сукупності феноменів внутрішньо психічного і зовнішньо психічного світів, діяльність яких відбувається за принципами синергетики, що включає нелінійність, дисипативність, самоорганізацію і хаотизацію. Цей більш складний рівень аналізу психічної реальності людини є сьогодні затребуваним в різних соціально-гуманітарних дисциплінах (педагогіка, культурологія, філософія тощо), а також в соціальних науках і соціальної філософії, оскільки «будь-які соціальні прояви людини психомірні в плані їх виникнення, осмислення і використання» [1, с. 69].

Дійсно, «соціальна реальність психомірна і кожна людина або група (спільнота) виходять зі своїх психомірних уявлень про соціальну дійсність і про свої вчинки в ній, цілі та наслідки, поведінку. Отже, ми розглядаємо соціальну реальність як таку, що виникає, трансформується і існує у власному уявленні людини в результаті її сприйняття, усвідомлення або неусвідомлення, діяльності, поведінки, відносин і зв’язків з іншими людьми і соціальними структурами ... » [8, с. 47], а також в результаті трансформації у внутрішньо психічному світі людини її суб’єктивних уявлень про сприйняту соціальну реальність.

Таким чином, концепція психомірності соціальної реальності розкриває її антропологічний характер, оскільки показує, що без людини і її психічної діяльності, особистісно орієнтованих оцінок неможливе існування і розвиток соціальної реальності як у внутрішньо психічному світі, так і в зовнішньому. Соціальна реальність не існує сама по собі у вигляді деякого об'єктивного творіння, зовнішнього по відношенню до людини на зразок природної реальності. Це означає, що побудова соціальної реальності відбувається в процесі сприйняття і конструювання особистістю уявлення про неї в системі психічної реальності людини. Порушення психічної діяльності людини (роботи її мозку, психіки тощо) зазвичай призводять до її «випадання» з соціальної реальності, і потрібна реабілітація, тобто відновлення втрачених соціальних зв'язків, оцінок і відносин. Тому в психосинергетиці особлива увага приділяється не тільки зовнішній психічній діяльності людини, а й внутрішньому психічному середовищу, тобто спілкуванню людини всередині себе з собою, з організмом в його біохімічному, фізіологічному і фізичному проявах, з внутрішньо особистісними структурами, з внутрішнім життєвим світом, цінностями і когнітивними можливостями. Іншими словами, відсутність сторони, що сприймає, в особі людини веде до відсутності самого явища / феномена «соціальна реальність». Психосинергетика має на увазі дослідження результатів психічної / психомірної діяльності «як окремої людини всередині і поза себе, так і групи людей в різному масштабі простору і часу» аж до масштабів окремої культури, або цивілізації [1, с. 38–39].

Результати дослідження. Вперше у вітчизняній соціально-філософській думці застосований психосинергетичний підхід до дослідження соціальної реальності, який дозволив виділити психомірність соціальної реальності як основну її рису, яка демонструє її антропологічний характер (Д.М. Козобродова). Введення терміну «психомірність», «психомірне середовище / система» належить проф. І.В. Єршовій-Бабенко – творцеві психосинергетики. Психосинергетика як напрям в постнекласичній науково-філософській думці вивчає психомірні середовища / системи і їх поведінку як складних систем синергетичного порядку, що самоорганізуються, до яких можуть належати антропо-соціо-культурні середовища / системи (особистість, її психічна реальність, соціальна група, суспільство, культура тощо).

Висновки. Концепція психомірності у соціально-філософській думці відкриває нові можливості для аналізу конструювання та функціонування соціальної реальності. Оскільки ця концепція, по-перше, за своїм охопленням і масштабом дозволяє значно розширити коло феноменів психічного життя людини, представляючи його як зміну різних динамічних станів, що реалізуються на різних рівнях психічного і соціального (в тому числі на інформаційно-ментально духовно-емоційному рівні), в порівнянні з «якісною соціологією» (теорії М. Вебера, А. Шюца), яка зосереджує увагу дослідника тільки на роботі свідомості, не враховуючи інших сфер психічного. Тоді як психіка в аспекті особистісного цілого / цілісності містить безліч структур-атракторів, що виражають рухливі особистісні цінності, переваги, спрямованості, «пам'ять станів» тощо, які навіть можуть не фіксуватися свідомістю в результаті соціальних стосунків людей, але за певних умов стають активно впливовими. По-друге, на відміну від множинності постмодерністських дискурсів, ця концепція має єдині міцні концептуально-теоретичні основи, які ґрунтуються на синергетичному підході як на загальнонауковій дослідницькій програмі і які доповнені психосинергетичними підставами. По-третє, за своїм характером вона трансдисциплінарна, оскільки зберігає зв'язки і відносини як з природничими (біологія, хімія, математика), так і з гуманітарними дисциплінами (культурологія, соціологія, психологія, філософія освіти, педагогіка тощо). По-четверте, вона має антропологічну спрямованість, що стає особливо актуальним в сьогоdnішньому все більш роботизованому і «нелюдиновимірному» «цифро-соціумі». У зв'язку з цим концепція психомірності соціальної реальності дозволяє не тільки ставити теоретичні проблеми, що стосуються соціального життя людини, але й вирішувати практичні, спираючись на відповідні психосинергетичні методи і методики.

Список використаних джерел

1. Ершова-Бабенко И.В. Психосинергетика : монографія / И.В. Ершова-Бабенко. Херсон : Гринь Д.С., 2015. 488 с.
2. Ершова-Бабенко И.В. «Гипертеория «brain-psyche-mind/consciousness» – постнеклассическое общее решение проблемы и методология исследования психомерности». Ст. 1-я. *Norwegian Journal of development of the International Science*, 2019a. Vol. 3. No. 29. С. 45–50
3. Ершова-Бабенко И.В. «Целостность и исходная «гибридность» гиперсистемы “brain-psyche-mind/consciousness”. Методология исследования». Ст. 2-я. *Norwegian Journal of development of the International Science*, 2019b, Vol. 2, No. 31. С. 58–64.
4. Ершова-Бабенко И.В. Психосинергетика. Психосинергетика: методологический статус, теория и практика. Одесса : Феникс, 2020. С. 18–29.
5. Ершова-Бабенко И.В. Концепт “brain-psyche-mind/consciousness” и гипертеория концепта. *Вестник Пермского университета. Философия. Психология. Социология*, 2021, № 3. С. 405–412.
6. Ершова-Бабенко И.В. Філософське подання психіки в аспекті проблеми єдності (цілісності) людини у філософії і методології науки. *Ідеї. Філософський часопис. Спеціальні наукові випуски*. 2021, №3(17). С. 56–64.
7. Иванова А.С. Методологическая программа обоснования социогуманитарного знания А. Шюца. *Гуманитарные науки. Вестник финансового университета*. 2013, № 4 (12). URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/metodologicheskaya-programma-obosnovaniya-sotsiogumanitarnogo-znaniya-a-shyutsa>.
8. Козобродова Д.М. Проблема психомерности социальной реальности и ее роли в крайне неравновесном поведении социальных сред в контексте самоорганизации. *Norwegian Journal of development of the International Science*, 2020, No 45. С. 45–52.
9. Субботин А.И. «Социальная реальность»: к вопросу о генезисе понятия. *Политическая концептология*. 2011, № 3. С. 75–85.
10. Шюц А. Смысловая структура повседневности. Москва : Изд-во фонда «Общественное мнение», 2003. 336 с.
11. Шюц А. Феноменология и социальные науки. Мир, светящийся смыслом / Пер. с нем. и англ. Москва: «Российская политическая энциклопедия»(РОССПЭН), 2004. 1056 с.
12. James W. The principles of psychology. 2 vols. New York: Henry Holt and Company, 1890/1918.
13. Schutz A. 1945. On Multiple Realities. *Philosophy and Phenomenological Research*, 1945, № 5. Pp. 533–576.
14. Schutz A. Collected Papers. Vol. 1: The Problem of Social Reality / A. Schutz. The Hague, 1962.

References

1. Ershova-Babenco I.V. (2015). *Psikhosinergetika*. Kherson: Grin' D.S., 488s. [in Russian]
2. Ershova-Babenco, I.V. (2019a). Giperteoriya «brain-psyche-mind/consciousness» – postneklasicheskoe obshchee reshenie problemy i metodologiya issledovaniya psikhomernosti. St. 1-ya, *Norwegian Journal of development of the International Science*, Vol. 3, No. 29, s. 45–50 [in Russian]
3. Ershova-Babenco, I.V. (2019b). Tselostnost' i iskhodnaya gibridnost' gipersistemy “brain-psyche-mind/consciousness”. Metodologiya issledovaniya. St. 2-ya, *Norwegian Journal of development of the International Science*, Vol. 2, No. 31, s. 58–64. [in Russian]
4. Ershova-Babenco I.V. (2020). Psikhosinergetika. *Psikhosinergetika: metodologicheskii status, teoriya i praktika*. Odessa: Feniks, s. 18–29 [in Russian]
5. Ershova-Babenco I.V. (2021). Kontsept “brain-psyche-mind/consciousness” i giperteoriya kontseptu, *Vestnik Permskogo universiteta. Filosofiya. Psikhologiya. Sotsiologiya*, № 3, (v pechati) [in Russian].
6. Ershova-Babenco I.V. (2021). Filosofs'ke podannya psykhyky v aspekti problemy yednosti (tsilislivosti) lyudyny u filosofiyi i metodolohiyi nauky, Yideyi. Filosofs'kyu chasopys. Spetsial'ni naukovyi vypusky, #3 (17), (v pechati) [in Ukrainian]
7. Ivanova A.S. (2013). Metodologicheskaya programma obosnovaniya sotsiogumanitarnogo znaniya A. Shchyutsa, *Gumanitarnye nauki. Vestnik finansovogo universiteta*, № 4(12). URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/metodologicheskaya-programma-obosnovaniya-sotsiogumanitarnogo-znaniya-a-shyutsa>[in Russian]

8. James, W. (1890/1918). *The principles of psychology*. 2 vols. New York: Henry Holt and Company. <http://dx.doi.org/10.1037/11059-000>.
9. Kozobrodova D.M. (2020). Problema psikhomernosti sotsial'noi real'nosti i ee roli v kraine neravnovesnom povedenii sotsial'nykh sred v kontekste samoorganizatsii. *Norwegian Journal of development of the International Science* No 45, s. 45–52 [in Russian]
10. Subbotin A.I. (2011). Sotsial'naya real'nost'»: k voprosu o genezise ponyatiya. *Politicheskaya kontseptologiya*, №3, 75-85. [in Russian]
11. Schutz, A. (1945). On Multiple Realities. *Philosophy and Phenomenological Research*, 5, 533–576. <https://doi.org/10.2307/2102818>
12. Schutz A. (1962). *Collected Papers*. Vol. 1: *The Problem of Social Reality*. The Hague.
13. Schutz A. (2003). Smyslovaya struktura povsednevnogo mira: ocherki po fenomenologicheskoi sotsiologii / Sost. A.Ya. Alkhasov; Per. s angl. A.Ya. Alkhasova, N.Ya. Mazlumyanovoi; Nauchi, red. perevoda G.S. Batygin |. M. : Institut Fonda “Obshchestvennoe mnenie”, 336 s. [in Russian]
14. Schutz A. (2004). Fenomenologiya i sotsial'nye nauki // Mir, svetyashchiysya smyslom / Per. s nem. i angl. M.: “Rossiiskaya politicheskaya entsiklopediya” (ROSSPEN), 1056 s. [in Russian]

Kozobrodova Dina Mykhailivna

Candidate of Philosophical Sciences,
psychologist

CC “Alfagoria”

19, Fontanska doroha str., Odesa, Ukraine

ORCID: 0000-0001-8882-2364

ANTHROPOLOGICAL NATURE OF SOCIAL REALITY IN THE ASPECT OF PSYCHODIMENSIONALITY

The relevance of the study of social reality is now unquestionable, as it falls within the more controversial concepts of social philosophy and sociology. The definition of its meaning affects the object, topic and methods of research in these disciplines, which are multiparadigm precisely because they have a number of different approaches to interpreting and understanding the nature of social reality. The purpose of the article is to reveal the theoretical and methodological foundations of the concept of psycho-dimensionality of social reality, which represents a new anthropological approach to its study based on psycho-synergetics.

The problem of research is related to “qualitative sociology”, the ideas of which were proposed by M. Weber; and supplemented and developed from the perspective of the phenomenological approach of A. Schütz. The latter, in his research on the phenomenology of sociology, showed how the internal work of consciousness is built on constitution and understanding of the social reality that surrounds man. According to phenomenological reduction, it is necessary to free yourself from conventional scientific concepts, constructions, etc., in order to return to the origins of internal work of consciousness, which manifests itself in situations of everyday reality. The concept of psycho-dimensionality of social reality, which we propose, is consistent with this fundamental premise, as it also proceeds from the analysis of the internal mental environment / system in the construction of social reality, by demonstrating her inherent psycho-dimensional nature. To analyze the constructive work of consciousness A.Schütz proposes a typification procedure that allows to perceive social interactions on the basis of already existing foreknowledge and previous experience, including linguistic experience. The concept of psycho-dimensionality of social reality is based on the concept of “brain-psyche-(mind-consciousness ...)” and its components, which form a new nonlinear macroclicity (unity in the period of human life) acting as an open non-linear complex environment / system based on the principle of self-organization. The article adopts a psycho-synergistic approach to the study of social reality, which has made it possible to identify the psycho-dimensionality nature of social reality as its main feature, showing its anthropological character.

Results of the study. The concept of psycho-dimensionality in socio-philosophical thought opens up new possibilities for analysis of the design and functioning of social reality. Since this concept, in terms of its scope and scale, makes it possible to expand considerably the range of phenomena of a person's mental life, presenting it as a change in the various dynamic states realized at different

levels of mental and social life (including at the information-mental spiritual-emotional level), compared to the “qualitative sociology” (theory M. Weber, A. Schütz), which focuses the researcher’s attention only on the work of consciousness, not taking into account other spheres of human life. Meanwhile, the psyche in the aspect of the personal whole/integrity contains a variety of attributor structures expressing movable personal values, preferences, orientation, “state memory” that may not even be recorded as a result of people’s social relationships, but under certain conditions become active influencers. Besides, it has an anthropological orientation, becomes especially relevant in today’s increasingly robotic and “non-humandimensional” “digital-society”. Therefore, the concept of psycho-dimensionality of social reality makes it possible not only to pose theoretical problems concerning the social life of the human being, but also to solve practical problems using appropriate psycho-synergistic methods and techniques.

Key words: *M. Weber, A. Schütz, social reality, construction of social reality, psycho-dimensionality of social reality, human-dimensionality, concept “brain-psyche-mind-consciousness”.*